

Research Paper

Designing a Model of Disease Factors on Students' Academic Progress

Niazi Mohsen¹, Mosahebi Mahboubeh^{2*}, Fakhrabadi Mostafa³, Fatemeh Khoshbayani⁴

1. Professor, Department of Social Sciences, Faculty of Humanities, Kashan University
2. Graduated from Kashan University's Master of Social Sciences Research, (corresponding author)
3. Master's degree in cultural studies of Kashan University
4. Sociology doctoral student, Faculty of Humanities, Kashan University

Received: 27/11/2023

Accepted: 04/02/2024

PP:36-50

Keywords:

Academic progress, students, dimensions of academic progress, school, metacomposition.

Abstract

Introduction and purpose: Educational progress is an issue that has been of concern to all countries in the world, and every year a large amount of society's budget is spent on the education of children and adolescents. The main goal of this research is to design models and factors affecting the academic progress of students.

Research Methodology: The method of this research is qualitative and meta-composite type, which was used to collect information from a study method. The statistical population is all articles related to the academic progress of students, 42 of which were selected as the sample size.

Findings: The results of past researches have been collected and analyzed from internal sources during the years 1401-1390. Out of 239 extracted articles, 42 articles were selected for final analysis. Also, this study has a kappa validity of 0.95. And it's up. The results of the research led to 75 concepts according to the review of the extracted articles, and then six main factors were obtained by examining the initial findings and by examining the existing sub-fields, which include individual, social, family, educational, environmental and field factors.

Discussion and conclusion: In a general summary, it can be said that considering that the academic performance determines the future goals and objectives of the students, in such a situation, questioning and awareness of the various dimensions of the students' academic progress and examining the effect of various factors on it have It is very important. The description and analysis of the opinions and behavioral tendencies of activists in the field of various aspects of students' academic progress provides the possibility to explain the academic progress of their students with a more complete knowledge.

Citation : Niazi, M., Mosahebi, M., Fakhrabadi, M. Fatemeh Kh. (2024). Designing a model of disease factors on students' academic progress. *Journal of Transcendent Education*. Vol3, Issue 4, pp 36-50

Corresponding author: Mosahebi Mahboubeh

Address: Department of Social Sciences, Faculty of Humanities, Kashan University

Email: m.mosahebi@grad.kashanu.ac.ir

طراحی الگوی عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان

نیازی محسن^۱، مصاحبی محبوبه^{*}، مصطفی فخر آبادی، فاطمه خوش بیانی^۴

۱. استاد گروه علوم اجتماعی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه کاشان

۲. دانش آموخته کارشناسی ارشد پژوهش علوم اجتماعی دانشگاه کاشان، (نویسنده مسئول)،

۳. دانشجوی کارشناسی ارشد مطالعات فرهنگی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه کاشان

۴. دانشجوی دکتری جامعه شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه کاشان.

چکیده

مقدمه و هدف: پیشرفت تحصیلی موضوعی است که به خصوص در حال حاضر نیز مورد توجه تمامی کشورهای جهان بوده است، و هر ساله مقدار زیادی از بودجه جوامع صرف تحصیل کودکان و نوجوانان می شود. هدف اصلی این پژوهش طراحی الگو و عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان است.

روش شناسی پژوهش: روش این پژوهش به صورت کیفی و از نوع فراترکیب است که برای گردآوری اطلاعات از روش مطالعه ای بهره گرفته شد. جامعه آماری کلیه مقاله های مربوط به پیشرفت تحصیلی دانش آموزان است که ۴۲ عدد آنها به عنوان حجم نمونه انتخاب شدند.

یافته ها: نتایج پژوهش های گذشته از منابع داخلی طی سال های ۱۳۹۰-۱۴۰۱ جمع آوری و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. از ۲۳۹ مقاله استخراج شده، ۴۲ مقاله برای تجزیه و تحلیل نهایی انتخاب شده است. همچنین این پژوهش روایی و اعتبار کاپای آن ۰/۹۵ و رو به بالا است. نتایج پژوهش با توجه به بررسی مقالات مستخرج شده به ۷۵ مفهوم منجر شد و سپس با بررسی یافته های اولیه و با بررسی زمینه های فرعی موجود شش عامل اصلی به دست آمد، که این عوامل شامل عوامل فردی، اجتماعی، خانوادگی، آموزشی، محیطی و زمینه ای است.

بحث و نتیجه گیری: در یک جمع بندی کلی می توان گفت با توجه اینکه عملکرد تحصیلی تعیین کننده اهداف و مقاصد آینده دانش آموزان است، در چنین شرایطی پرسش و آگاهی از ابعاد مختلف پیشرفت تحصیلی دانش آموزان و بررسی تأثیر عوامل مختلف بر آن دارای اهمیت به سزایی است. توصیف و تحلیل نظرات و گرایشات رفتاری کنشگران در زمینه ابعاد مختلف پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، این امکان را فراهم می آورد تا با شناخت کامل تری به تبیین پیشرفت تحصیلی دانش آموزان آنان پرداخته شود.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۹/۰۶

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۱/۱۵

شماره صفحات: ۳۶-۵۰

واژه های کلیدی:

پیشرفت تحصیلی، دانش آموزان، ابعاد پیشرفت تحصیلی، مدرسه، فرا ترکیب

استناد: نیازی محسن،، مصاحبی محبوبه،، فخر آبادی، مصطفی و خوش بیانی، فاطمه . (۱۴۰۲). طراحی الگوی عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان.

فصلنامه علمی آموزش و پرورش متعالی. دوره سوم، شماره چهارم، پیاپی ۱۲، شماره صفحات ۳۶-۵۰.

* نویسنده مسئول: مصاحبی محبوبه

نشانی: گروه علوم اجتماعی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه کاشان

پست الکترونیکی: m.mosahebi@grad.kashanu.ac.ir

مقدمه

آموزش افراد نوعی سرمایه گذاری ملی است و هر کشوری که در این راه تلاش بیشتری نماید، بدون شک از رشد و توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بیشتری در آینده برخوردار خواهد شد. سرمایه انسانی که در نتیجه آموزش حاصل می شود از مهم ترین عوامل رشد و توسعه اقتصادی به شمار می آید (Emadzadeh, 1995). از سوی دیگر علم و دانش یکی از دستاوردهای ارزشمند تمدن بشری است و نقش نظام آموزشی در رشد و تعالی جامعه بر کسی پوشیده نیست. اما دست یافتن به چنین تعالی در گرو حصول موفقیت علمی و تحصیلی می باشد که اصطلاحاً به آن پیشرفت تحصیلی میگویند. (Rezaei et al. 2019)

پیشرفت تحصیلی یعنی موفقیت در یادگیری دروس مدرسه ای، وقتی فرد در یک موقعیت برنامه ریزی با هدفهای مشخص تحصیل قرار میگیرد و در صورتی که بتواند به تمامی هدفهای از پیش تعیین شده برسد، پیشرفت تحصیلی کامل دارد و در صورتی که به برخی از هدفها برسد پیشرفت نسبی کسب کرده است (Khatibi and colleagues, 2020). پیشرفت تحصیلی محصول مجموعه ای از عوامل روانی، اجتماعی و اقتصادی است که منجر به رشد مناسب دانش آموزان می شود (Sanchez et al. 2020). پیشرفت تحصیلی به توانایی آموخته شده یا اکتسابی فرد در موضوعات آموزشی اطلاق می شود که به وسیله آزمون های فراگیری استاندارد شده یا آزمون های معلم ساخته اندازه گیری می شود (navidi, 2003). به طور کلی این اصطلاح به معنای مقدار یادگیری آموزشی فرد است، به طوری که بتوان آن ها را در مقوله کلی عوامل مربوط به تفاوت های فردی و عوامل مربوط به مدرسه و نظام آموزش و پرورش مورد مطالعه قرار داد (Deliro Hosseini Nesab, 2014)

معلمان، رهبران مدرسه و دانش آموزان در خلأ درگیر کارهای روزمره خود نیستند. آنها در چارچوب های سازمانی تعبیه شده اند. فرهنگ و زمینه سازمانی هر مدرسه از جهاتی منحصر به فرد است و این توانایی را دارد که به تنهایی بر افرادی که در آنجا کار می کنند و به مدرسه می روند تأثیر بگذارد و تحت تأثیر قرار دهد (Zucker, 2023). مطالعات متعددی در دو دهه اخیر انجام شده است که متغیرهای مرتبط با موفقیت یا شکست تحصیلی در مدارس را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده استاز جمله متغیر هایویژگی های فردی و شغلی معلمان، دانش معلمان، مهارت معلمان، شخصیت معلمان، فعالیت معلمان، ادراک از کلاس، کیفیت آموزشی؛ (Kabiri, 2021; Yousfi and Eisa Murad, 2015; Mousavi et al, 2017; Mohammadzadeh et al., 2015; Babazadeh et al., 2018); نسبک های یادگیری، انگیزه پیشرفت، خودکارآمدی، نیازهای بنیادین روان شناختی، هوش معنوی، خلاقیت، نوع تفکر، درگیری های تحصیلی، تاب آوری، استرس، عزت نفس (Khadim et al, 2011; Mahmoudi et al, 2016; Jangi et al, 2018; Qaidi et al, 2017; Babazadeh et al, 2018; Hijazi et al, 2017); حمایت اجتماعی ادراک شده، زمینه فرهنگی، نگرش منفی به سواد (Jangi et al, 2010; Abolqasmi et al, 2010; Siahpoosh et al, 2010; Shahmohammadi and Bahmani, 2019) شناسایی شده است.

از آنجا که طبق بررسی پیشینه پژوهش توسط پژوهشگر؛ تا بحال پژوهشی که به صورت جامع همه عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان صورت نگرفته است؛ و بیشتر مطالعات قبلی بر سطوح آموزش ابتدایی بوده و کمتر به عوامل پیشرفت تحصیلی در متوسطه توجه کردند. از سوی دیگر آموزش نقش محوری در تولید نیروی انسانی واجد شرایط دارد که به توسعه اقتصادی سرعت می بخشد و مشکلات واقعی یک جامعه را حل می کند. همچنین انتظار می رود که دانش آموزان بیشتر وقت خود را صرف تحصیل کنند و باید با نتایج علمی خوب فارغ التحصیل شوند. بنابراین هدف اصلی این پژوهش طراحی الگو ابعاد عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان است به این معنا که مقصود این پژوهش بر این اساس است که با پاسخ دادن به سوالات زیر که شامل ۱- عوامل موثر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان چیست؟ و همچنین ۲- مهم ترین ابعاد پیشرفت تحصیلی دانش آموزان شامل چه مواردی است؟ در صدد است که به صورت مبسوط و با استفاده از نتایج پژوهش های مختلف که بر مبنای روش فراترکیب است، به بررسی مسأله پیشرفت تحصیلی دانش آموزان بپردازد. تا نهاد ها و موسسه های مرتبط با این موضوع از جمله نهاد آموزش و پرورش، خانواده و نهادهای فرهنگی با شناخت این عوامل جامع، در صدد رفع بسیاری از مشکلات ناشی از این امر گام بردارند.

بنابراین هدف اصلی این پژوهش طراحی الگو ابعاد عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان است به این معنا که مقصود این پژوهش بر این اساس است که با پاسخ دادن به سوالات زیر که شامل ۱- عوامل موثر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان چیست؟ و همچنین ۲- مهم ترین ابعاد پیشرفت تحصیلی دانش آموزان شامل چه مواردی است؟ در صدد است که به صورت مبسوط و با استفاده از نتایج پژوهش های مختلف که بر مبنای روش فراترکیب است، به بررسی مسأله پیشرفت تحصیلی دانش آموزان بپردازد. تا نهاد ها و موسسه های

مرتبط با این موضوع از جمله نهاد آموزش و پرورش، خانواده و نهادهای فرهنگی با شناخت این عوامل جامع، درصدد رفع بسیاری از مشکلات ناشی از این امر گام بردارند.

پیشینه تحقیق

پروانه (Parvaneh.2020) در تحقیق خود که با عنوان "بررسی و شناسایی عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره اول متوسطه قم" و انتخاب ۳۰ نفر از مدیران ارشد و ۳۷۵ نفر از دانش آموزان به عنوان نمونه ی جامعه ی آماری به این نتیجه رسید که از به ترتیب عوامل اقتصادی، خانوادگی، فردی و آموزشی بیشترین تاثیر را بر میزان پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دارد.

علیپور و شیخ زاده (Alipour and shekhzadeh.2015) در پژوهشی با عنوان "رابطه وضعیت اقتصادی خانواده و متغیرهای فردی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان چابهار" و انتخاب ۲۱۰ نفر به عنوان نمونه انجام داد به این نتیجه رسید که میان متغیرهای فردی و وضعیت اقتصادی خانواده با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه وجود دارد.

داوودی (Davoodi.2014) در تحقیق خود که با عنوان "تاثیر سطح اقتصادی خانواده بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه در کازرون" و با انتخاب ۹۰ نفر از میان ۳۰۰ دانش آموز به عنوان نمونه به این نتیجه رسید که میان عوامل اقتصادی با پیشرفت تحصیلی رابطه ی مستقیمی وجود دارد.

سیاهپوش و همکاران (Siahpoosh et al.2020) در پژوهشی که با عنوان "بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان متوسطه شوش" با انتخاب ۲۸۰ نفر به عنوان حجم نمونه از میان ۳۲۰۰ دانش آموز شهر شوش انجام دادند به این نتیجه رسیدند که، میان عوامل طبقه ی اجتماعی، جنس، تعداد خانواده، علاقه به رشته و عزت نفس با پیشرفت تحصیلی رابطه ی مثبت و معناداری وجود دارد.

سعادت‌مند و بابائی (Sadatmand and babaei.2009) در پژوهش خود با عنوان "عوامل موثر در بهبود کیفیت ارزشیابی تحصیلی از دیدگاه مدیران و دبیران مرد" که از میان جامعه ی آماری دبیران و مدیران مرد پایه دوازدهم ۲۲ نفر مدیر و ۱۵۰ نفر معلم به شکل تصادفی به عنوان نمونه انتخاب شدند به این نتیجه رسید که آزمودنی ها در بین تاثیر عوامل روانی، فیزیکی، سازمانی طراحی سوالات را در بهبود پیشرفت تحصیلی بیش از حد متوسط دانسته اند.

ساکي (Saki.2001) در تحقیقی با عنوان "عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در دبیرستان های شهر تهران" و با انتخاب ۲۴۰۰ دانش آموز، ۴۳۴ دبیر و ۴۰ مدیر به عنوان نمونه انتخابی شدند به این نتیجه رسید که، میان تعامل والدین با مدرسه، وضعیت اقتصادی، توانایی معلمان و تجربه مدیران با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان موثر است.

لی و همکاران (Li, J., Han, X., Wang, W., Sun, G., & Cheng, Z.2018) در پژوهش خود که با عنوان "چگونه حمایت اجتماعی بر پیشرفت تحصیلی و فرسودگی عاطفی تاثیر می گذارد" و انتخاب ۲۶۲ نفر به شیوه ی تصادفی در چین به عنوان نمونه به این نتیجه رسید که بین اعتماد به نفس و پیشرفت تحصیلی رابطه ی معناداری وجود دارد.

اندر (Ander.2018) در پژوهشی با عنوان "نقش خودکارآمدی تحصیلی و دوجانبه بر پیشرفت تحصیلی" در میان دانش آموزان اسپانیایی انجام داد به این نتیجه رسید که میان خودکارآمدی تحصیلی و پیشرفت تحصیلی رابطه معناداری وجود دارد.

لی و همکاران (Li, J., Han, X., Wang.2018) در تحقیق خود با عنوان "پیشرفت تحصیلی نوجوانان کره ای از خانواده های چندفرهنگی" و با انتخاب ۲۲۳۴ نوجوان چندفرهنگی از طریق نظرسنجی مبتنی بر وب به عنوان نمونه به این نتیجه رسید که عوامل اقتصادی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان موثر است.

توپچو و تاچیلار (Topçu, and Taşçılar.2016) در تحقیقی با عنوان "نقش انگیزه و عزت نفس در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان با استعداد ترکیه و با انتخاب ۱۸۴ دانشجو به عنوان نمونه انجام داد به این نتیجه رسید که بین عزت نفس و پیشرفت تحصیلی رابطه مثبتی وجود دارد.

(Kenneth et al. 2011) در پژوهشی تجربی که در تعدادی از دانشگاه های آمریکا انجام دادند به این نتیجه رسیدند که مشاوره تحصیلی تاثیر مثبتی در افزایش خودانگاره و به مثابه ی آن در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دارد.

چهارچوب نظری

یکی از مهم ترین وظایف نظام آموزشی در هر کشوری پرورش استعداد های دانش آموزان، آماده سازی آنان برای حضور فعال در جامعه و همچنین انتقال فرهنگ و میراث فرهنگی آن جامعه است. بنابراین پرورش افراد به منظور عهده دار شدن آنان در سمت های مختلف اجتناب ناپذیر می کند که مساله ی توجه به موفقیت دانش آموزان از مهم ترین دغدغه مندی های سیستم آموزشی در هر کشوری باشد. موفقیت در امر تحصیل در بین دانش آموزان در واقع منعکس کننده ی میزان موفقیت سیستم آموزشی در عرصه ی توجه به نیازهای افراد باشد. بنابراین زمانی می توانیم صحبت از موفقیت و کارآمدی یک سیستم آموزشی داشته باشیم که بیشترین میزان پیشرفت تحصیلی را رقم زده باشد (Hosseini Tabatabai and gademi Moghadam. 2006)

شناخت عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان امری مهم و ضروری است، چرا که با شناخت مجموعه ی این عوامل می توان در بهبود نظام آموزشی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان موثر عمل کرد. به عبارتی در کنار اقدامات پرورشی و آموزشی معلمان پرداختن به عواملی منجر به پیشرفت تحصیلی در بین دانش آموزان می شود ضروری است. قدم اول در جهت ارائه راهکارهای موثر در این زمینه، شناخت متغیرهای مرتبط با پیشرفت تحصیلی است، چرا که با شناخت این عوامل می توان قدمهای بعدی را اصولی تر و بهتر برداشت (khademi and kadhodaei. 2010) بر این اساس سعی می کنیم برخی از مهم ترین عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی را توضیح دهیم.

عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی

سال هاست که پژوهشگران و محققان عرصه ی تعلیم و تربیت و همینطور روان شناسان اجتماعی به بررسی و مطالعه ی عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی پرداخته و پژوهش هایی در این زمینه داشته اند.

به طور کلی عواملی که بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تأثیر دارند را می توان به سه دسته تقسیم کرد:

الف. عوامل فیزیولوژیکی: این عوامل شامل متغیرهای بدنی و فیزیکی یاد گیرنده از جمله سوء تغذیه و سلامت جسمانی می شود.

ب. عوامل روانشناختی: این عوامل شامل متغیرهای روانشناختی از جمله هوش، استعداد، خلاقیت خودپنداره، عزت نفس، نگرش نسبت به مسایل آموزشی، انگیزه پیشرفت، مکان کنترل و ویژگی های شخصی دیگر می شود.

پ. عوامل محیطی: این عوامل در برگیرنده متغیرهای بیرونی شامل پایگاه اقتصادی و اجتماعی (درآمد، تحصیلات، محل زندگی) متغیرهای مربوط به خانواده (تعداد افراد خانوار، سبک فرزند پروری والدین، ارزشهای فرهنگی خانواده) و متغیرهای مربوط به محیط مدرسه (شرایط مدرسه، مدیریت مدرسه، نگرش ویژگی های معلمان، فرهنگ و جو سازمانی مدرسه) می شود (nedaei, 2014)

خوزه پلات در کتاب خود با عنوان شکست تحصیلی و راه های مقابله با آن مهم ترین عوامل تاثیرگذار بر شکست یا موفقیت تحصیلی را تحت دو عنوان عوامل بیرونی و درونی تقسیم بندی می کند:

الف) عوامل بیرونی که عبارتند از: ۱- عوامل شخصی ۲- محرومیت برخی از گروه ها ۳- تعداد زبان ۴- محدودیت های مالی ۵- امور عاطفی ۶- نابرابری شهر و روستا

ب) عوامل درونی که شامل: ۱- کیفیت معلمان ۲- نظام آموزشی ۳- تقویم و ساعات آموزشی ۴- برنامه آموزش

پلات مجموعه عوامل فوق را بر اساس محیط آموزشی طبقه بندی کرده و عوامل موجود در محیط آموزشی را به عنوان عوامل درونی و عوامل خارج از آن را به عنوان عوامل بیرونی مطرح می کند.

عوامل فردی

در این بخش مهم ترین عوامل فردی ای که بر پیشرفت تحصیلی موثرند را اختصاراً شرح می دهیم:

داشتن هدف

یکی از مهم ترین عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی در حیطه ی فردی، داشتن هدف است. مشخصاً دانش آموزانی که در تحصیلات خود هدفدار عمل می کنند نسبت به افرادی که بدون هدف هستند، موفقیت های بیشتری را کسب خواهند کرد. داشتن هدف باعث تلاش بیشتر و یادگیری بهتر جهت دستیابی به موفقیت می شود. نکته حائز اهمیت آن است که میان اهدافی که اولیا و مربیان در نظر می گیرند با اهدافی که دانش آموزان بری خود متصورند سازگاری بیشتری وجود داشته باشد امکان دستیابی به موفقیت بیشتر خواهد بود و بالعکس هر چه ناهمخوان تر باشد به علت سردرگمی دانش آموزان میزان موفقیت کمتر خواهد شد. (beyabangard and et. 2002).

۲- عزت نفس

عزت نفس به عنوان سازه ای شخصیتی است در بین روان شناسان انسان گرا از اهمیت ویژه ای برخوردار است، به نحوی که آن را نوعی صفت شخصیتی و تبیین کننده ی رفتارهای آدمی می داند. حقیقت وسیعی که طی سالهای متمادی صورت گرفته، نشان داده است که در بیشتر فعالیتهای بشر، ارتباطی آشکار بین خودآگاهی مثبت و موفقیت و بازده کاری افراد وجود دارد. از طرفی، ارتباط میان خودآگاهی منفی و بعضی از رفتارهای زیانبار که منشأ مشکلات عدیده اجتماعی شمار می روند، ثابت شده است. بنابراین، اگر تمام تلاش خود را برای پیشبرد رشد عزت نفس بالا در کودکانمان به کار بندیم، بهترین فرصت ممکن را برای رشد و تکامل استعدادهای بالقوه آنان به عنوان افرادی منحصر به فرد و یا اعضای مؤثر جامعه، مهیا کرده ایم (stanhou.2005)

۳- انتظار پیشرفت

زمانی که دانش آموزان احساس کنند که والدین از آنان انتظار موفقیت و پیشرفت دارند، تلاش و اهتمام خود را بیشتر می سازند. در برخی از دبیرستان ها اثبات شده است که برترین دانش آموزان بر این امر واقفند که انتظار خانواده هایشان از آنان موفقیت در تحصیل و رفتن به دانشگاه است. (kedeur.1886)

۴- کنترل

کنترل عامل شخصیتی دیگری است که فردی به نام جولیان آن را مطرح کرد. (raner.1972) کنترل را در دو بعد بیرونی و درونی خلاصه می کند. بر این اساس آنان که معتقد به کنترل بیرونی هستند شانس قضا و قدر و عوامل خارج از کنترل را در نتیجه موثر می دانند در حالیکه افرادی که معتقد به کنترل درونی هستند اعتقادی بر شانس و قضا و قدر نداشته و نتیجه رفتار را به توانایی ها و مهارت های افراد مرتبط می کنند.

پژوهش های متعددی در رابطه با عامل کنترل صورت گرفته است. به طور مثال فکورت در سال ۱۹۸۲ نشان داد که افت تحصیلی بیشتر در دانش آموزان است که معتقد به کنترل عوامل بیرونی هستند.

تحقیق دیگری که این رابطه را به خوبی اثبات می کند، پژوهش (rey.1882) است که ارتباط بین کنترل و پیشرفت تحصیلی را بررسی کرد. وی در تحقیقش ۷۵ دانش آموز را انتخاب کرده و آنان را مورد بررسی قرار دادند که نتایج نشان دهنده ی آن بود که دانش آموزان موفق تر موضع کنترل درونی و خودباوری بهتری داشتند.

عوامل بیرونی

۱- خانواده

پژوهشگران بر این باور رسیده اند که یکی از مهم ترین عواملی که بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان موثر است خانواده و نحوه ی برخورد والدین با دانش آموز و همچنین اینکه در الگوهای تربیتی خود به کدام نوع از رفتارها اهمیت داده و ارزش قائل می شوند، می باشد. بر این اساس اگر دیدگاه خانواده نسبت به معلمان و مدرسه دیدگاهی منفی باشد، طبیعی است که این دیدگاه منفی بر فرزندشان تاثیر گذاشته و تأثیری نا مطلوب بر عملکرد تحصیلی آنان خواهد گذاشت. شد. (beyabangard and et. 1882)

یکی از راه هایی که بر پیشرفت تحصیلی فرزندان موثر است، غنی کردن محیط خانواده است. والدین در این زمینه می توانند به جای خرید و اهدای وسایل غیر ضروری برای فرزندان خود وسایل کمک درسی و کتب آموزشی تهیه کرده تا از این طریق آنان ضمن سپری کردن اوقات فراغت خود امر یادگیری را تقویت کنند.

باید اشاره کرد که خانواده نخستین محیط تربیتی است که کودک در آن پا می گذارد و شخصیت و روش های زندگی او تحت تاثیر این زمینه شکل می گیرد و آنچه که در این مورد اهمیت بسیاری دارد جو حاکم بر محیط خانواده است. بنا بر عقیده ی اریکسون اعتماد به نفس در سال های نخست زندگی انسان ها شکل می گیرد و از زمان تولد تا یک سالگی را دوره ی اعتماد به نفس دانسته که اگر در این دوره محیط تربیتی ای که کودک در آن پرورش یافته احساس امنیت را در وی ایجاد کند، حس اعتماد به اطرافیان تقویت خواهد شد و بالعکس اگر آن محیط نتواند چنین حسی را ایجاد و تقویت کند پایه های بی اعتمادی در او پی ریزی خواهد شد (rezaei.2013)

ویلسون در بررسی های خود به این نتیجه رسید که، کودکانی که دانش آموزانی که در محیط های خانوادگی آزاد و دموکراتیک بودند نسبت به دانش آموزانی که در فضای دشوار و سختی قرار داشتند از اعتماد به نفس بهتری برخوردار بودند (samadi.2011)

۲- محیط اجتماعی اقتصادی:

عواملی همچون مذهب، وضعیت روحی و روانی افراد، روابط اعضای خانواده با یکدیگر و... بر تعلیم و تربیت کودکان تاثیر می گذارد. حال باید اشاره کرد که شرایط مالی و وضع درآمدی خانواده می تواند عامل مهم دیگری در تعلیم و تربیت باشد چرا که خانواده هایی که در شرایط اقتصادی مطلوبی هستند نسبت به خانواده هایی که شرایط چندان مطلوبی ندارند بهتر می توانند وسایل و امکانات آموزشی را برای فرزندان خود فراهم آورند. این عامل خصوصا در کشورهای ضعیف و جهان سومی که مدارسشان از جهت سطح آموزش و پرورش تفاوت زیادی دارد نمود بیشتری داشته و خود را بیشتر نشان می دهد (qaraei mogadam.1885).

۳- محل سکونت

عامل مهم دیگری که بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان موثر است، محل زندگی خانواده می باشد. به طور مثال کلاین برگ در تحقیقات خود در مورد کشورهای اروپایی بین شهرهای کوچک و بزرگ و همچنین بین سیاه پوستان جنوب و شمال آمریکا نتیجه گرفت که بین موفقیت تحصیلی دانش آموزان با محل زندگی آنان رابطه معناداری وجود دارد (صمدی، ۱۳۹۱). تغییر محل سکونت نیز ممکن است باعث عقب افتادگی در تحصیل رسمی فرد شود. چرا که ممکن است فرد نتواند خود را با محیط جدید وفق دهد و سازگار کند. در بعضی تحقیقات معلوم شده است که بین سطح هوش و تعداد فرزندان خانواده روابط معکوس وجود دارد. توانایی و انگیزه یادگیری کودکان با سطح اقتصادی- اجتماعی خانواده های آنان رابطه دارد. (Sharefi.1998)

۴- اندازه خانواده و ترتیب تولد

(Rutter and Madge .1979) در مطالعات و پژوهش های خود به این نتیجه می رسند که دانش آموزان در خانواده های بزرگ نسبت به دانش آموزان در خانواده کوچک در زمینه ی آزمون های استاندارد موفق عمل نکرده و احتمال ترک تحصیلشان بالاتر است که این نتایج هم در مورد دختران و هم در مورد پسران صدق می کند. (rezaei.2013)

روش شناسی پژوهش

نوع پژوهش حاضر بر اساس هدف، توسعه ای کاربردی، بر اساس ماهیت داده ها کیفی و بر اساس روش های جمع آوری داده ها و اطلاعات اسنادی است. روش انجام پژوهش تحلیل _ توصیفی بوده و داده های کیفی از روش پژوهش کیفی فراترکیب جمع آوری می شود. رویکرد فراترکیب، نوعی مطالعه کیفی است که اطلاعات و یافته های استخراج شده از مطالعات کیفی دیگر با موضوع مشابه و مرتبط را بررسی می کند. در نتیجه نمونه مورد نظر برای فراترکیب از مطالعات کیفی منتخب و بر اساس ارتباط آنها با سوال پژوهش ساخته می شود.

در این پژوهش از روش فراترکیب به منظور مقایسه، تفسیر، تبدیل و ترکیب چهار چوب ها و مدل های مختلف ارائه شده در زمینه عوامل موثر بر توانمندسازی شهروندان استفاده شده است. (Mobini Dehkordi and Kashtkar Hranki, 2015)

در این تحقیق از روش هفت مرحله ای ساندوسکی و باروسو (۲۰۰۶) استفاده شده است.

واحد تحلیل تحقیق حاضر، تحقیقات علمی-پژوهشی چاپ شده و مجلات علمی در طی سال های ۱۳۹۰-۱۴۰۱ است.

یافته ها

شرح مراحل هفتگانه

۱- مشخص کردن اهداف

در مرحله اول تمرکز بر «چه چیز» است. این تحقیق به بررسی عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان می پردازد. در این مرحله باید به سوالات ذیل پاسخ داده شود:

۱: چه کسی: ناظر به تبیین جامعه مورد نظر است. در این پژوهش، مجلات مختلف علمی از سایت مگ ایران مورد نظر قرار گرفته است.

۲: محدوده زمانی مورد نظر: تحقیقات صورت گرفته در این پژوهش در بازه زمانی ۱۳۹۰-۱۴۰۱ انجام گرفته است.

۳: روش تحقیق: تحلیل نوع روش مقالات در جریان فراترکیب و مقالاتی که مورد تایید قرار میگیرند، است.

۲- بررسی نظام مند متون گذشته مربوط به پیشرفت تحصیلی دانش آموزان

در این مرحله، به جست و جو نظام مند مقالات در مجلات مختلف، پرداخته، با در نظر گرفتن کلید واژه های مورد نظر در مقالات و پژوهش مختلف در یک دهه اخیر تعداد ۲۳۹ تا استخراج شد.

۳- جست و جو و انتخاب متون مناسب موضوع

در این مرحله، محقق در هر باز بینی تعدادی از مقالات را حذف می کند، که این مقاله ها در فراترکیب حذف شده و مراحل پایان دیگر ارزیابی نمی شوند

ملاک های انتخاب مقالات طبق جدول ذیل شناسایی شده اند: ۱- محل چاپ مقاله: مقالات و محلات علمی - پژوهشی ۲- موضوع مورد نظر: طراحی الگو، عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در ایران ۳- حیطه کلی تحقیق: تحقیقات انجام شده در داخل کشور ایران ۴- روش تحقیق: فراترکیب ۵- محدوده زمانی تحقیق: ۱۳۹۰-۱۴۰۱، ۶- زبان مورد استفاده: فارسی .

بر مبنای مهارت های ارزیابی حیاتی به بررسی کیفیت مقالات بر اساس ۱۰ معیار ذیل پرداخته شد هر معیار حداقل یک و حداکثر پنج می باشد . بر اساس مقیاس کسب روبریک، محقق، سیستم امتیاز بندی زیر را مطرح میکند و هر مقاله ای را که پایین تر از امتیاز خوب که ۳۰ هست، باشد را حذف می کند. در واقع فرایند امتیاز دهی برای هر مقاله به این صورت است که ۱۰-۰ ضعیف، ۲۰-۱۱ متوسط، ۳۰-۲۱ خوب، ۴۰-۳۱ خیلی خوب، ۵۰-۴۱ عالی. این نوع امتیاز دهی بر مبنای ده عامل اساسی بوده است که شامل، اهداف تحقیق، منطق روش، طرح تحقیق، روش نمونه برداری، جمع آوری داده ها، انعکاس پذیری، ملاحظات اخلاقی، دقت تجزیه و تحلیل داده ها، بیان واضح و روشن یافته ها و ارزش پژوهش. در این مرحله به هر کدام از این سوالات یک امتیاز کمی داده و سپس یک فرم ایجاد کرده، سپس امتیازاتی را که به هر مقاله داده جمع کردیم و تعداد ۳۶ مقاله نهایی گردید. در این مرحله از ۲۳۹ مقاله ارزیابی شده، تعداد ۱۶۷ مقاله بر اساس معیار هایی همچون عنوان، چکیده، محتوا و عدم دسترسی و نداشتن کیفیت مناسب حذف گردید. در نتیجه ۷ مقاله باقی مانده بر اساس ده معیار، اهداف تحقیق؛ منطق روش؛ طرح تحقیق؛ روش نمونه برداری داده ها؛ انعکاس پذیری، شامل رابطه بین محقق و شرکت کنندگان؛ ملاحظات اخلاقی؛ دقت تجزیه و تحلیل داده ها؛ بیان واضح و روشن یافته ها از لحاظ کیفیت، مورد بررسی نهایی قرار گرفت و در نهایت ۳۶ مقاله برای بررسی نهایی تایید شده با توجه به نتایج حاصل شده حداکثر امتیاز داده شده به مقالات ۴۰ و حداقل امتیاز داده شده ۲۱ بوده است.

جدول شماره ۱: نمره دهی به مقالات از نظر کیفیت

مقاله	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
نمره نهایی	۴۰	۳۳	۲۵	۲۰	۲۴	۳۰	۳۳	۳۸	۲۴	۲۹
مقاله	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰
نمره نهایی	۳۸	۲۱	۲۷	۳۸	۴۰	۳۶	۲۵	۳۰	۳۹	۳۹
مقاله	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰
نمره نهایی	۳۵	۳۱	۳۹	۳۸	۴۰	۳۱	۳۷	۳۰	۳۸	۳۶
مقاله	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰
نمره نهایی	۳۰	۲۶	۳۹	۳۵	۳۳	۳۸	۳۴	۲۸	۳۲	۳۰
مقاله	۴۱	۴۲								
نمره نهایی	۴۰	۲۶								

۴- استخراج اطلاعات متون

طی فراترکیب، محقق تمامی مقالات تایید شده نهایی را برای رسیدن به یافته ها و نتایج هر کدام چند بار مرور کرده است. در پژوهش حاضر اطلاعات مقالات بدین ترتیب دسته بندی شده اند: مرجع مربوط به هر مقاله مثل نام و نام خانوادگی، نویسنده و سال انتشار مقاله ثبت شده و همچنین اطلاعات روش شناختی مثل روش و هدف پژوهش، ابزار سنجش و صفحاتی که عوامل را اشاره کرده است درج شده است.

۵- تجزیه و تحلیل و ترکیب یافته های کیفی

بررسی و ادغام نتایج پنجمین مرحله است هدف فراترکیب ایجاد تفسیر جدید و یکپارچه از یافته‌ها است، یافته‌ها در این مرحله نشان داد در مطالعات گذشته تا کنون چنین مطالعه نظام‌مندی انجام نگرفته است و هریک از مطالعات پیشین، فقط به جنبه‌ای ویژه از مقوله سلامت سالمندان توجه داشته‌اند و هیچ یک از تحقیقات چارچوبی منسجم و نظام‌مند نداشته‌اند. در جدول ۲، کدهای نهایی استخراج شده مرتبط با هر مقوله و مفهوم نشان داده می‌شود.

جدول شماره ۲: ابعاد مشخص شده جهت طراحی الگوی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان

ردیف	مقوله	مفاهیم	ماخذ	فراوانی
۱	عوامل فردی	سبک های یادگیری، انگیزه پیشرفت ، خودکارآمدی، نیازهای بنیادین روان شناختی، هوش معنوی، خلاقیت، نوع تفکر، درگیری درگیری عاطفی، درگیری تحصیلی، های رفتاری، هیجانهای تحصیلی، اشتیاق تحصیلی، باورهای معرفت، اشتیاق به مدرسه، احساس تعلق به مدرسه، هوش تحلیلی ، علایق شغلی ، خود- انضباطی، هویت یابی، تاب آوری، استرس ، دبستگی به تحصیلی خودپنداشت والدین، امیدواری ، عزت نفس، ساعت مطالعه، تنیدگی تحصیلی، نگرش، ذهن، آگاهی	خادم و همکاران، ۱۳۹۱؛ محمودی و همکاران، ۱۳۹۶؛ جنگی و همکاران، ۱۳۹۸؛ قانادی و همکاران، ۱۳۹۸؛ سماوی و همکاران، ۱۳۹۵؛ مرادی و همکاران، ۱۳۹۸؛ کرمی و همکاران، ۱۳۹۸؛ حسینمردی، ۱۴۰۰؛ زینالی و کرم زاد، ۱۳۹۸؛ فرهنگد و همکاران، ۱۳۹۳؛ ابولقاسمی، ۱۳۹۰؛ لطفی و ابراهیمی، ۱۳۹۴؛ مهید. فولاد چنگ، ۱۳۹۰؛ کواوندو کیانی، ۱۳۹۲؛ مطهری نژادو همکاران، ۱۳۹۴؛ بروجردی و همکارن، ۱۳۹۶؛ نجفی و همکاران، ۱۳۹۶؛ عرب زاده و همکاران، ۱۳۹۶؛ سیاهپوش و همکاران، ۱۳۹۰؛ بابازاده و همکاران، ۱۳۹۸؛ حجازی و همکاران، ۱۳۹۷؛ ارام فر و زینالی، ۱۳۹۴؛ قمری، ۱۳۹۲؛ محمد زاده و همکاران، ۱۳۹۵؛ رحمتی و غفاری، ۱۳۹۴؛ پرویز و شریفی، ۱۳۹۰؛ ابوطالبی و همکاران، ۱۳۹۷؛	۲۷
۲	عوامل اجتماعی	مهارت های اجتماعی، شایستگی اجتماعی و مولفه های آن، طبقه اجتماعی، حمایت اجتماعی ادراک شده، زمینه فرهنگی، نگرش منفی به سواد	جنگی و همکاران، ۱۳۹۸؛ ابولقاسمی و همکاران، ۱۳۹۰؛ سیاهپوش و همکاران، ۱۳۹۰؛ رحمتی و غفاری، ۱۳۹۴؛ ابوطالبی و همکاران، ۱۳۹۷؛ باقری زاده و همکاران، ۱۴۰۰؛ شاهمحمدی و بهمنی، ۱۳۹۹؛	۷
۳	عوامل آموزشی	طرح درس تولید شده، رشته تحصیلی، ویژگی های فردی و شغلی معلمان، دانش معلمان، مهارت معلمان ، شخصیت معلمان، فعالیت معلمان، ادراک از کلاس، کیفیت آموزشی، خوش بینی آموزشی معلم، سطح معلم، روش تدریس فعال؛ تعامل معلم وشاگرد	قانادی و همکاران، ۱۳۹۸؛ عابدینی، ۱۳۹۰؛ حجازی و همکاران، ۱۳۹۹؛ کبیری، ۱۴۰۱؛ یوسفی وعیسی مراد، ۱۳۹۵؛ موسوی و همکاران، ۱۳۹۷؛ محمد زاده و همکاران، ۱۳۹۵؛ بابازاده و همکاران، ۱۳۹۸؛ شاهمحمدی و بهمنی، ۱۳۹۹؛	۹
۴	عوامل زمینه ای	جنسیت، محل سکونت	سیاهپوش و همکاران، ۱۳۹۰؛ حجازی و همکاران، ۱۳۹۷؛ قمری، ۱۳۹۲؛ پرویز و شریفی، ۱۳۹۰؛ شاهمحمدی و بهمنی، ۱۳۹۹؛	۵
۵	عوامل خانوادگی	سبک های فرزندپروری، رابطه والد- فرزند، عاطفه مثبت والدین ، گفت و شنود با والدین ، مشارکت پدر ،خشم پدر، ترتیب تولد، شغل والدین، تحصیلات والدین، اشتغال زنان؛ درآمد، انسجام خانوادگی ، فقر، ساختار	جنگی و همکاران، ۱۳۹۸؛ مهریان و همکاران، ۱۳۹۸؛ کرمی و همکاران، ۱۳۹۸؛ فرهنگد و همکاران، ۱۳۹۳؛ عابدینی، ۱۳۹۰؛ سیاهپوش و همکاران، ۱۳۹۰؛ حسینی و امین پور، ۱۳۹۷؛ مهربانی، ۱۳۹۶؛ طیبیان و کریمیان، ۱۳۹۷؛ شاهمحمدی و بهمنی، ۱۳۹۹؛	۱۰

معیوب خانواده، مشکلات معیشتی و عوامل اقتصادی			
۴	کبیری، ۱۴۰۱؛ طباییان وهمکاران، ۱۳۹۰؛ مروج نیا و صفاری نیا، ۱۳۹۹؛ علوی و ایزدی، ۱۳۹۶؛	جو مدرسه، فضای مدرسه و کلاس ها، رنگ مناسب برای محیطهای یادگیری، فضاهای نمایش و نگهداری، مبلمان محیط درسی، مکان نشستن دانش آموز	عوامل محیطی

۶- کنترل کیفیت

مدل طراحی شده شامل مؤلفه میبا شد. پس از تکمیل مراحل روش شناسی متاترکیب، مدل طراحی شده، در جلسه های گروه کانونی با شرکت ۵ نفر از خبرگان علوم اجتماعی و مدیریت ارایه شد. در این جلسات تمامی دو سطح مدل مورد بررسی قرار داده شد و تغییری روی آن انجام نگرفت. در واقع ابعاد و مؤلفه هایی جدید به مدل اضافه یا کسر نگردید. روایی مدل حاضر، از طریق روایی محتوا حاصل شده، که این امر از دو جنبه صورت گرفته است. جنبه ی اول، استفاده از اجزاء و عوامل مدلهای ارایه شده ی پیشین است که خود به روایی مدل منجر میگردد و جنبه ی دوم، تشکیل جلسه های گروه کانونی و ارایه مدل در این جلسه ها به متولیان علوم اجتماعی و مدیریت آموزش و پرورش است که عدم تغییر مدل، نشان دهنده روایی مدل طراحی شده است. از آنجایی که در مراحل طراحی مدل، معیارهای مدلهای پیشین به عنوان کد در نظر گرفته شد و با در نظر گرفتن شباهت های معنایی بین کدها، اقدام به ادغام آنان و ایجاد مفاهیم شده است. بنابراین به منظور سنجش پایایی مدل طراحی شده از شاخص کاپا استفاده شده است. بدین طریق که، شاخص دیگری (از نخبگان علوم اجتماعی) بدون اطلاع از نحوه ادغام کدها و مفاهیم ایجاد شده توسط پژوهشگران، اقدام به دسته بندی کدها در مفاهیم کرده است. سپس مفاهیم ارایه شده توسط پژوهشگر با مفاهیم ارایه شده توسط این فرد مقایسه شده مفاهیم ایجاد شده متفاوت، شاخص کاپا محاسبه شده است. (araband et .1393).

۷- ارائه یافته ها (مدل مفهومی از یافته ها)

ارایه ی یافته ها (مدل مفهومی): برای تجزیه و تحلیل پژوهش های انجام شده در ارتباط با عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان کدگذاری استفاده شده است. منظور از کدگذاری عبارت است از عملیاتی که طی آن داده ها تجزیه، مفهوم سازی و به شکل تازه ای در کنار یکدیگر قرار داده میشوند. کدگذاری باز قصد دارد تا داده ها و پدیده ها را در قالب مفاهیم درآورد سپس این کد ها را بر اساس پدیده های کشف شده در داده ها که مستقیماً به پرسش تحقیق مربوط می شوند، دسته بندی کنیم در اینجا محقق با در نظر گرفتن مفهوم هر یک از این کد ها آن ها را در یک مفهوم مشابه دسته بندی می کند به این صورت پژوهشگر با تشکیل کد ها، مفهوم نهایی را دسته بندی و به بهترین شکل آن را توصیف می کند. در پژوهش حاضر نیز ابتدا عامل استخراج شده از مطالعات را به عنوان کد در نظر گرفته و سپس با در نظر گرفتن مفهوم هر یک از کد ها آن ها را در یک مفهوم مشابه دسته بندی می کند به این ترتیب مفاهیم اصلی پژوهش شکل میگیرد. نتایج فرایند مذکور برای شناسایی و دسته بندی عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان با توجه اهمیت مفاهیم در نمودار زیر ارائه شده است. (neazi and et 1.1400)

مدل نهایی تحقیق:

شکل شماره ۱: طراحی الگو با عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان

بحث و نتیجه گیری

آموزش یکی از جنبه‌های ضروری است که نه تنها مهارت‌ها، توانایی‌ها و دانش‌های ضروری را در افراد تلقین می‌کند، بلکه باعث رشد و پیشرفت کلی افراد می‌شود. جامعه و ملت به عنوان یک کل. یک فرد تحصیل کرده نه تنها می‌تواند به اهداف و مقاصد مورد نظر خود دست

یابد، بلکه می تواند در رفاه جامعه نیز کمک موثری داشته باشد. تلقین دانش، مهارت ها، توانایی ها و مهارت های تحصیلی در بین افراد از طریق یادگیری و عملکرد تحصیلی افزایش می یابد.

هدف از پژوهش حاضر طراحی الگو باعوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در ایران است که با توجه به اهمیت موضوع، به بحث و بررسی مطالعات فراترکیب پرداخته است. از جمله عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان که در این تحقیق از ۴۲ مقاله استخراج شده، می توان به عوامل اقتصادی، اجتماعی، فردی، زمینه ای و فرهنگی اشاره کرد. نتایج این تحقیق در راستای موارد ذکر شده با استفاده از روش استقرایی کیفی فراترکیب و مطالعه چندین مقاله مرتبط به دست آمده است. در واقع در این پژوهش مهم ترین عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان انتخاب و با استفاده از مفاهیم به دست آمده، آن ها را به پنج دسته ابعاد اصلی که شامل عوامل فردی، اجتماعی، خانوادگی، آموزشی، محیطی و زمینه ای هست طبقه بندی شده است، بنابراین یافته های این تحقیق گویای آن است که عوامل مختلفی که پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تاثیر گذار است عبارتند از طرح درس تولید شده، رشته تحصیلی، ویژگی های فردی و شغلی معلمان، دانش معلمان، مهارت معلمان، انگیزش، امیدواری، عزت نفس، ساعت مطالعه، تنبیدی، تحصیلی، نگرش، ذهن، آگاهی و اشاره کرد. در کل می توان این طور بیان کرد که ضعف و یا قوت پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تحت تاثیر عواملی چون مهارت های اجتماعی، شایستگی اجتماعی، سبک های یادگیری، انگیزه پیشرفت، خودکارآمدی، نیازهای بنیادین روان شناختی، هوش معنوی، خلاقیت-نوع تفکر و قرار میگیرد. در یک جمع بندی کلی می توان گفت با توجه اینکه عملکرد تحصیلی تعیین کننده اهداف و مقاصد آینده دانش آموزان است، در چنین شرایطی پرسش و آگاهی از ابعاد مختلف پیشرفت تحصیلی دانش آموزان و بررسی تاثیر عوامل مختلف بر آن دارای اهمیت به سزایی است. توصیف و تحلیل نظرات و گرایش رفتار کنشگران در زمینه ابعاد مختلف پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، این امکان را فراهم می آورد تا با شناخت کامل تری به تبیین پیشرفت تحصیلی دانش آموزان آنان پرداخته شود بنابراین با توجه به مطالب گفته شده، تحت تاثیر عوامل فردی، اجتماعی، خانوادگی، آموزشی، محیطی و زمینه ای است که با پژوهش های (Parvaneh.1395, Alipour and Sheikhzadeh .1395, Davoudi .1394, Siahpoosh et al. 1390) و... همخوانی دارد. در واقع پژوهش حاضر توانسته مجموعه ای عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان را جمع آوری و ارائه نماید.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

در مطالعه حاضر فرم های رضایت نامه آگاهانه توسط تمامی آزمودنی ها تکمیل شد.

حامی مالی

هزینه های مطالعه حاضر توسط نویسندگان مقاله تامین شد.

مشارکت نویسندگان

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

References

- Abolghasemi, A Javanmirry, L. (2012). The role of social desirability, mental health and self-efficacy in predicting academic achievement of female students. *Journal of School Psychology*, ۱(۲), ۶-۲۰. [in persian]
- Alavi endrajemi, M., Izadi, S. (2018). Investigate The Role Of Family, School and Society Instruction in Promotion Study. *Journal of Research on Management of Teaching in Marine Sciences*, 4(4), 108-120. [in persian]
- Alipour, Vahidah and Sheikhzadeh, Abdul Majid.(2015) the relationship between the economic status of the family and individual variables with the academic progress of students, a case study: Chabahar students, the 7th International Conference on Psychology and Social Sciences, Tehran.[in persian]
- Andrade, M. (2018). The roles of academic and bicultural self-efficacy on academic achievement among hispanic students (Doctoral dissertation).

AramFar, R., & Zeynali, A. (2015). The Relationship between Educational Stress and Educational Help Seeking and Students` Academic Achievement. *Journal of Instruction and Evaluation*, 8(31), 37-48. [in persian]

Arjamand Siahpoush, Ishaq, Moghadis Jafari, Mohammad Hassan, and Farbaghalani, Mohammad. (2010). Investigating the social and cultural factors affecting the academic progress of secondary school students in Shush Daniyal (AS). *SOCIOLOGICAL STUDIES OF YOUTH*, ۲(۲), ۲۰-۷. [in persian]

Babazadeh, H., Hosseini Nasab, D., & Iivarjani, S. (2019). The Causal Model of Predicting Academic Achievement Based on Goal Orientation and Perception of Classroom with the Mediating Role of Academic Emotion. *Educational Measurement and Evaluation Studies*, 9(25), ۵۹-۸۹. [in persian]

Biavangard, Ismail (2002). Methods of preventing academic decline, Anjuman Oliya and Morbiyan Publications 1, Tehran. [in persian]

Davodi, Alireza. (2014) the effect of the economic level of the family on the academic progress of middle school students in Kazeroon city, the third scientific research conference of educational sciences and psychology of social and cultural harms in Iran, Qom. [in persian]

Emadzadeh, mohamad. (1995). Discussions of the economics of education. Isfahan: Academic Jihad of Isfahan University. [in persian]

Faramarzi, Hamid, Behrouzi, Nasser, and Farzadi, Fatemeh. (2018). The relationship between the antecedents of academic emotions, academic identity and achievement goals with students' academic achievement. *School Psychology*, 8(2 (30)), 91-112. [in persian]

Haddad Ranjbar, Samiya (2013). The study of the triangular relationship between the economic and social status of the family and the way of watching television and the academic progress of fifth grade male and female students in Rafsanjan city, Master's thesis, Alameh Tabatabai University. [in persian]

Rezaei, Nilufar (2013). The relationship between the quality of life and the educational progress of the family's children (the first grade of the city's high school). [in persian]

Hosseini Tabatabaei, Fouzia, and Gaadi Moghadam, Malik Mohammad. (1386). Investigating the causes of girls' academic progress compared to boys in Razavi, North and South Khorasan provinces. *Research in curriculum planning (knowledge and research in educational sciences-curriculum planning)*, 21(15), 119-147. [in persian]

Jangi zehi shastan, H., Zaraii Zavaraki., Zaraii Zavaraki, E., Pezeshk, S., & Delavar, A. (2017). Impact of Instructional Multimedia on Learning, Motivation and Participation of Students With Mentally Retardation in Mathematics. *Journal of Curriculum Technology*, 2(3), 15-28. [in persian]

Kadivar, Nemat (1365). The role of parents in the academic success of their children, Publications of the National Association of Parents and Teachers of Iran, Tehran. [in persian]

Karim, S., & Zoker, E. M. (2023). An assessment of the role of teachers in the academic performance of pupils in the national primary school examinations (NPSE) Yoni Mamaila Chiefdom, Tonkolili District. *Journal of Advanced Sciences and Mathematics Education*, 3(1), 41-۵۱. [in persian]

Khademi Moluk, Kadkhodaei Mahbouba Alsadat. (2014) The effect of learned optimism on the motivation to progress and academic resilience of teenage girls. *Journal of positive psychology [Internet; 1(2 (consecutive 2))]:65-80.* [in persian]

Khatibi Majid, Kayani Qamar, Intisar Fomani Gholamhossein, Ahmadi Mohammad Saeed. (1400) predicting the academic progress of students based on social competence; The mediating role of academic meaning. *Nursing education*; 10 (1): 25-34. [in persian]

Lee, E., Kim, J. S., & Kwon, S. (2018). Academic Achievement of Korean Adolescents from Multicultural Families: National Survey Results. In *Child & Youth Care Forum* (pp. 1-17). Springer US.

Li, J., Han, X., Wang, W., Sun, G., & Cheng, Z. (2018). How social support influences university students' academic achievement and emotional exhaustion: The mediating role of self-esteem. *Learning and Individual Differences*, 61, 120-126.

Mojtabazadeh, Mohammad, Asadzadeh, Hassan, Karimi, Youssef, & Delavar, Ali. (1400). The relationship between working memory, the level of anxiety and academic progress of students. *Educational Psychology Skills Quarterly*, 12(1), 59-74. [in persian]

Moradi, K., Asadzadeh, H., Karami, A., & najafi, M. (2019). Modeling the academic achievements based on academic emotions and academic engagement with the mediating role of positive development youth. *Educational Psychology*, 15(51), 147-173. [in persian]

Motahari, Maryam Al-Sadat, Rahimi Beshr, Masoumeh, and Ghasemnejad, Seyedah Medina. (2019). Investigating the relationship between clinical self-efficacy and academic achievement motivation in nursing students. *Research in medical science education*, 12(2), 10-20. [in persian]

Nateghian A, Bagherzadeh Golmakani Z, Nejat H, samari A A. (2022). Academic procrastination modeling based on social self-efficacy and perfectionism: The mediating role of achievement emotions. *Journal of Psychological Science*. 21(112), 835-845. [in persian]

Olivier, E., Archambault, I., De Clercq, M., & Galand, B. (2018). Student Self-Efficacy, Classroom Engagement, and Academic Achievement: Comparing Three Theoretical Frameworks. *Journal of Youth and Adolescence*.

Parvaneh, Fatima. (2020). Investigating and identifying the factors affecting the academic progress of the first year high school students in Qom using AHP hierarchical analysis method, 4th period, number 41, November 1400, pages 110-93. [in persian]

Qaidi, Betoul, Qantas, Abbas, Hashemi, Seyed Ahmed, & Mashinchi, Ali Asghar. (2018). The effectiveness of teaching based on social constructionism on academic achievement, critical thinking and academic achievement motivation of sixth grade students. *Teaching Research*, 7(2), ۳۷-۵۳. [in persian]

Gharaei Moghadam, Amman (1995). *Sociology of education*, Farvardin book publishing house, Tehran. [in persian]

Radhika, K. (2018) *Factors Influencing the Students' Academic Performance in Secondary Schools in India*. Research Gate.

Rahmati, F., Ghaffari, E. (2015). Role of Mindfulness, Emotional Regulation and Perceived Social Support in the Prediction of Academic Achievement among Second Grade High school Female Students. *Journal of Modern Psychological Researches*, 10(40), 49-72. [in persian]

Samadi, Somia (2012). *The effect of time management on students' academic progress*, master's thesis, Allameh Tabatabai University. [in persian]

1. Arash Vanloo, T.f., Hejazi, E.. (2010). the Relationships Among the Perceived Parenting Styles, Academic Motivation and Academic Achievement in High School Students. *Daneshvar Raftar*, 16(39 (Special Edition on Education 1)), 1-14. [in persian]

Shariatmadar, Esia, & Naimi, Maryam. (2014). Predicting academic achievement motivation through adolescent coping styles. *Research in educational systems*, 9(31), 191-210. [in persian]

Sohrabzadeh, Mehran, Rizvani, Zohra (2020). Synthesis of research articles on factors affecting the formation of marginalization and its consequences in the period (2018-2018), *Quarterly Journal of Urban Sociological Studies*, Year 11, Number 39, 1-28. [in persian]

Topçu, S., & Leana-Taşçılar, M. Z. (2018). The role of motivation and self-esteem in the academic achievement of Turkish gifted students. *Gifted Education International*, 34(1), 3-18.0.

Yarmohammadi, Zohra, Arabzadeh, Mehdi, & Kadivar, Parvin. (2015). The role of successful intelligence, wisdom and creativity in the academic progress of smart and normal students. *Scientific Quarterly Journal of Educational Research of Azad University, Bojnord Branch*, 11(48), 141-160. [in persian]